

UNIwersYTET WROCLAWSKI
Biblioteka Wydziału Prawa

15094
Egzemplarz udostępniany w czytelni

ÓWNOŚĆ

BRATERSTWO

KONSTYTUCJA REPUBLIKI FRANCUSKIEJ

Przetłumaczył i wstępem zaopatrzył

dr. Andrzej Mycielski
prof. Uniwersytetu Wrocławskiego

„KSIĘGARNIA AKADEMICKA”

Wydawnictwo — Skład Nut
Antykwariat

15094

KONSTYTUCJA REPUBLIKI FRANCUSKIEJ

uchwalona przez konstytuujące Zgromadzenie Narodowe
dnia 29 września 1946 roku, podana do zatwierdzenia
Ciału Wyborczemu Obywateli Francuskich w drodze
referendum dnia 13 października 1946 r.

Przełożył i przedmową zaopatrzył
DR ANDRZEJ MYCIELSKI,
prof. Uniwersytetu Wrocławskiego

Sp

1 9 4 7 r

„KSIĘGARNIA AKADEMICKA”
Wydawnictwo — Antykwariat — Skład Nut

Zatwierdzona pismem Ministerstwa Oświaty
Nr. VI Oc 833/736/47 z dn 15. X. 1947 r.
jako książka polecona do bibliotek szkół śre-
dnych i nauczycielskich.

15094

15094

1180031079

PAd

PRZEDMOWA

Nowa konstytucja francuska w pierwszych zdaniach swego wstępu namiązuje uroczyście do praw i wolności człowieka uświęconych przez deklarację z roku 1789. Tym samym staje ona wyraźnie na gruncie wielkiej tradycji narodowej i z tradycją tą nie zrywa. Równocześnie jednak licząc się z potrzebami współczesnymi wyrosłymi na tle wielkich przemian społecznych zawiera ona w dalszym ciągu cały szereg gwarancji nowego typu, typu do tej pory nieznanego. Zapewnia ona n. p. kobiecie we wszystkich dziedzinach równe prawa z mężczyzną, chroni rodzinę, dziecko i starego pracownika, użycza człowiekowi prześladowanemu z rączy smych działań na rzecz wolności prawo azylu w obrębie republiki. Nakłada na każdego obowiązek pracy, dając mu równocześnie prawo otrzymania zatrudnienia jak również prawo organizowania związków zawodowych, strajków i współdziałania w ustalaniu warunków pracy i w kierownictwie przedsiębiorstwa. Każdy majątek (głosi konstytucja w swym wstępie) każde przedsiębiorstwo, którego eksploatacja ma lub nabyma charakter służby publicznej lub monopolu faktycznego winna stać się własnością państwa. Konstytucja już w swej deklaracji wstępnej zrywa z dotychczasowym systemem kolonialnym, przejmując ostatecznie system unii metropolii z krajami zamorskimi opartej na równości praw i obowiązków, a to bez względu na różnice rasy czy religii.

Specjalnego typu gwarancją stanowiącą również wyraźne „novum“ na tle dawnej ideologii III Republiki jest wyrażone we wstępie konstytucji zapewnienie stosowania się do zasad publicznego prawa międzynarodowego. Republika francuska szanując te zasady obiecuje nie rozpocząć żadnej wojny w celach zaborczych względnie użyć smych sił gwałcąc wolność jakiegoś narodu. Pod warunkiem wzajemności zgadza się Francja na ograni-

czenie swej władzy potrzebne do zorganizowania i do obrony pokoju, a tym samym najrozsądniej rezygnuje z części swej suwerenności państwowej na rzecz ponad nią stojącego prymatu prawa narodów *).

Cześć już nie deklaratoryjna ale ściśle prawna konstytucja traktująca jak głosi jej nagłówek „O instytucjach Republiki“ zaczyna się od rozdziału poświęconego suwerenności. Francja jest republiką niepodzielną, laicką, demokratyczną i socjalną. „Suwerenność narodowa (głosi konstytucja idąc tu za tradycją wielkiej rewolucji) należy do Narodu Francuskiego. Żaden odłam narodu ani żaden osobnik nie może sobie rościć praw do jej wykonywania. Naród wykonuje ją w zakresie spraw natury konstytucyjnej przez swoich przedstawicieli i przez referendum we wszystkich zaś innych sprawach wykonuje ją przez swych posłów zasiadających w zgromadzeniu narodowym wybranych w głosowaniu powszechnym, równym, bezpośrednim i tajnym.“ Jak widzimy na tle słów przytoczonych sama zasada zwierzchnictwa narodowego została ujęta jak to już powiedzieliśmy w tradycyjnej od czasów wielkiej rewolucji uświęconej formule. Technikę jednak sprawowania tego zwierzchnictwa ujęto odmiennie niż dotychczas. Konstytucja IV Republiki nie mówi nam o władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowej, porzuca monteskiuszowski klasyczny trój podział, a zastępuje go jakby dualizmem spraw załatwianych przez lud i reprezentantów i innych, decydowanych wyłącznie przez reprezentantów.

Nowy parlament francuski o którym mówi jej Tytuł II składa się z dwóch izb — zgromadzenia narodowego i rady republiki. Odnosnie do sposobu wyboru zgromadzenia narodowego konstytucja gwarantuje jedynie cztery przymiotniki wyborcze, a mianowicie: powszechność, równość, tajność i bezpośredniość. Rada Republiki stanowiąca drugą izbę parlamentu składa się z przedstawicieli wspólnot gminnych i departamentalnych, wybory do tej izby są już tedy charakteru pośredniego, mimo że powszechność obowiązuje tu również. Zarówno w skład Zgromadzenia Narodowego jak i w skład Rady Republiki wchodzi również w pewnej zresztą nieznacznej liczbie reprezentanci terytoriów zamorskich, przyczem niektórzy tylko tubylcy mają prawo głosowania, a w sze-

---

*) Zasada górowania prawa międzynarodowego nad wewnątrzpaństwowym znajduje na tle konstytucji dodatkowy swój wyraz w ujęciu artykułu 26. T. IV. konstytucji poświęconego traktatom dyplomatycznym. „Traktaty dyplomatyczne (głosi on) prawidłowo ratyfikowane i ogłoszone mają moc ustaw, nawet wtedy, gdyby się sprzeciwiały wewnętrznemu ustawodawstwu francuskiemu, ażeby się stały obowiązującymi nie potrzeba innych wymogów prawnych jak te, które były konieczne przy ich ratyfikacji.“

regu terytoriów obywateli francuscy i autochtoni głosują w oddzielnych kolegiach. Między oboma izbami parlamentu istnieje znaczna nierówność widoczna na tle rozdziału wzajemnych uprawnień, nie jest to dwuizbowość pełna, ale szala przechyla się tu całkiem wyraźnie na korzyść zgromadzenia narodowego. Konstytucja podkreśla z całym naciskiem, że właściwe prawo uchwalania ustaw posiada jedynie Zgromadzenie Narodowe w stosunku do niego Rada Republiki dysponująca jedynie słabą namiastką weta zarzewiającego występuje w charakterze raczej ciała doradczego i opiniotwórczego.

Ciekawą instytucją na tle nowych przepisów jest instytucja kontroli uprzedniej nieuchwalonych jeszcze ostatecznie ustaw z punktu widzenia zgodności ich z konstytucją. Nie jest to właściwe badanie konstytucyjności ustawy z którym na tle ustrojów współczesnych spotkać się jest łatwo, ale badanie konstytucyjności projektu ustawy. Organem kontrolującym projekty uchwalone przez Zgromadzenie Narodowe jest specjalny komitet konstytucyjny któremu przewodniczy prezydent republiki a w skład którego wchodzi Prezydent Zgromadzenia Narodowego, Prezydent Rady, Republiki 7-miu członków wybranych przez Zgromadzenie Narodowe i 3 - ch przez Radę Republiki z poza grona izb parlamentarnych. Jeśli nie dojdzie do porozumienia między Zgromadzeniem Narodowym a Komitetem Konstytucyjnym ustawa musi być uchwalona w formie przewidzianej dla zmiany konstytucji. Zmiana konstytucji wymaga bądź większości $\frac{2}{3}$ Zgromadzenia Narodowego, bądź większości $\frac{3}{5}$ każdej z dwóch izb. Wrazie zaś nieosiągnięcia takich większości zatwierdzenia przez referendum.

Organem doradczym legislacyjny w ścisłym tego słowa znaczeniu jest Rada Gospodarcza. Nieznana na tle ustroju III. Republiki, stanowi ona pewną nowość ustrojową. Ma ona za zadanie opiniować na temat wszelkich projektów ustaw o charakterze gospodarczym. Projekta te są jej przedkładane przez Zgromadzenie Narodowe nim zostaną przez nie przedyskutowane. Rada Ministrów posiada zawsze możliwość zasięgnięcia opinii Rady Gospodarczej a jest do tego zobowiązana w związku z układaniem planu gospodarczego natury ogólnopaństwowej.

Tytuły V. i VI. nowej konstytucji poświęcone są organizacji władzy, którą tradycyjnie zwykliśmy nazywać wykonawczą. Na jej czele stoi Prezydent stosunkowo mało się różniący od prezydenta III. Republiki. Wybiera go dalej dwu - izbowy parlament na lat 7. Z tą tylko różnicą, że kiedy dawniej ponowny wybór ustępującego prezydenta był zawsze dopuszczalny, dziś ograniczony jest do jednego razu. Konstytucja IV. Republiki na równi z konstytucją III - cieją nie zna specjalnych postanowień co do wybieralności prezydenta, a jedynie w swoim art. 44 zastrzega,

że członkowie rodzin, które panowały we Francji pozbarwionymi są prawa wyboru na ten urząd. Konstytucja sankcjonuje tu nadal zasadę uznaną za ustrojową przepisem z dn. 4 sierpnia 1884 roku. Prezydent, zgodnie tu również z dawną praktyką, podpisuje traktaty międzynarodowe, wysyła i przyjmuje ambasadorów i posłów nadzwyczajnych, przewodniczy Radzie Ministrów (pozostawiając przewodnictwo Rady w mniej licznyim składzie t. j. t. zw. gabinetu Prezesowi Rady Ministrów). Sprawuje naczelne zwierzchnictwo sił zbrojnych, dysponuje prawem łaski, promulguje ustawy, korzystając nadal w nikłym zakresie z możliwości weta zarzucającego i t. d. . . .

Jeżeli chodzi o strukturę funkcjonalno - organizacyjną Rządu względnie Rady Ministrów, to struktura owa na tle nowej konstytucji ujęta została w sposób bardziej oryginalny. Ustawodawca nie poszedł tu na ślepo śladami starych wzorów, ale dał nam perone rozwiązania własne. Przy rozpoczęciu nowej kadencji parlamentarnej Prezydent Republiki po odbyciu zwyczajowych narad wstępnych (prawdopodobnie z przewodniczącymi obu izb) de sygnuje Prezesa Rady Ministrów, a ten przedkłada wówczas Zgromadzeniu Narodowemu program polityki rządu, który ma zamiar powołać. Formalne mianowanie Prezesa Rady ministrów i poszczególnych ministrów przez Prezydenta republiki ma miejsce dopiero wówczas, kiedy prezes rady obdarzony został zaufaniem Zgromadzenia wyrażonym w drodze głosowania. Wskazany tu proceder na tle którego Rząd nabiera jakby cech komitetu wykonawczego izby niższej, obowiązuje również w ciągu kadencji, w wypadku opróżnienia się urzędu premiera, na skutek śmierci, zrzeczenia się lub innej jakiejś przyczyny. Ministrowie są solidarnie odpowiedzialni przed Zgromadzeniem Narodowym za ogólny kierunek polityki gabinetu, a poza tym indywidualnie każdy w swoim zakresie. Jest to tak zwana polityczna odpowiedzialność Rządu przed parlamentem. W ciągu pierwszych osiemnastu miesięcy kadencji Zgromadzenie Narodowe nie jest niczem skrepowane w prawie obalania rządu. Jeśli w dalszym ciągu kadencji Zgromadzenie Narodowe w okresie osiemnastu miesięcy uchwali dwukrotnie wotum nieufności rządowi, rada ministrów po zasięgnięciu opinii przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego i w formie dekretu prezydenta Republiki może rozwiązać Zgromadzenie Narodowe. W tym wypadku funkcje prezesa rady ministrów obejmuje przewodniczący Zgromadzenia Narodowego i on wyznacza w porozumieniu z prezydium Zgromadzenia nowego ministra spraw wewnętrznych, pozostali zaś ministrowie pozostają nadal na stanowiskach.

Oddane do dyspozycji rady ministrów prawo rozwiązania izby w wypadku specjalnej jej wojowniczości ma na celu stwo-

rzenie odpowiedniej równowagi ustrojowej. Izba ma możność obalania rządu, ale naodwrót rząd w pewnych okolicznościach ma możność rozwiązywania izby i odwołania się w zaistniałym sporze pod ostateczny arbitraż wyborców.

W związku z organizacją francuskiego sądownictwa na specjalną uwagę zasługuje jeszcze widniejąca na tle nowego ustroju instytucja Wysokiej Rady Sądownictwa. W skład rady wchodzi: prezydent republiki — przewodniczący, minister sprawiedliwości — zastępca przewodniczącego, sześciu delegatów Zgromadzenia Narodowego, czterech przedstawicieli sądownictwa oraz dwóch reprezentantów zawodów prawniczych desygnowanych przez prezydenta republiki. Razem 14 osób. Prezydent republiki posiada wprawdzie formalne prawo mianowania sędziów, czyni to jednak na wniosek Wysokiej Rady Sądownictwa. Rada ta czuwa nad należytym zdyscyplinowaniem sędziów, chroni ich niezależność i zafatwia liczne sprawy administracyjne. W przeciwieństwie do dotychczasowej centralizacji ustrojowej wprowadza nowa konstytucja szeroki samorząd terytorialny. Przewiduje go nie tylko w gminach i departamentach metropolii, ale również w obrębie terytoriów zamorskich. „Wspólnoty terytorialne (głoszą art. 87 i 88) zarządzają swobodnie swymi sprawami za pośrednictwem w głosowaniu powszechnym wybranych Rad. Wykonywanie postanowień rad zapewnione jest przez mera albo prezydenta. Koordynacja działań funkcjonariuszy państwowych, przedstawicielstwo interesów narodowych i kontrola administracyjna wspólnot terytorialnych zabezpieczone są w ramach departamentu przez delegatów rządu, desygnowanych na posiedzeniu rady ministrów.“

Jak widzimy wszystkie wspólnoty terytorialne zarządzane są przez ciała wybieralne a wykonywanie uchwał tych ciał należy do ich przewodniczących. Obok tych przewodniczących jako instytucja dodatkowa istnieje jeszcze w departamentach specjalnie w tym celu w radzie ministrów desygnowany delegat rządu.

Niewątpliwie największą nowością ustrojową a równocześnie konstrukcją politycznie najciekawszą to wprowadzenie przez konstytucję, a do tej pory nieznaną pojęcie Unii Francuskiej. Czym jest Unia Francuska? Jest to już nie dawna Francja, złożona z metropolii i zależnych od niej kolonii zamorskich, ale coś wzorowanego na brytyjskim systemie dominiów. Stając się Unią, Francja zrywa ostatecznie z właściwym systemem kolonialnym (t. zw. kolonializmem) i stawia pierwszy krok w kierunku przekształcania się w związek wolnych i równouprawnionych ludów. Unia Francuska składa się z jednej strony z Republiki Francuskiej w skład której wchodzi metropolia i departamenty zamorskie z drugiej strony z terytoriów państw stowarzyszonych. Centralnymi

organami Unii Francuskiej są: prezydent Republiki, Wysoka Rada i Zgromadzenie. Prezydent Republiki jest z urzędu prezydentem Unii Francuskiej. Wysoka Rada Unii Francuskiej stojąca pod przewodnictwem prezydenta składa się z delegacji Rządu Francuskiego i z przedstawicielstwa desygnowanego przez państwa stowarzyszone. Zgromadzenie Unii Francuskiej składa się w połowie zaś z członków reprezentujących metropolię francuską, w połowie zaś z członków reprezentujących departamenta i kraje zamorskie, jak również państwa stowarzyszone. Zgromadzenie Unii Francuskiej ma głos doradczy odnośnie do wszystkich ustaw odnoszących się do posiadłości zamorskich oraz prawo przedstawiania rządowi i wysokiej radzie Unii własnych propozycji. Kraje zamorskie są obdarzone specjalnym statutem, który uwzględnia własne ich interesy, wydziela je z całości interesów Republiki. Statuty te nie są definitywnie ustalone (ale zgodnie z brzmieniem art. 75 konstytucji) podlegać mogą dalszej ewolucji i są dla niej jedynie jakgdyby punktem wyjścia. Ten punkt wyjścia zapewne jest w pełnej mierze skromny. Obecnie tylko część mieszkańców kolonii bardziej kulturalnie wyrobiona posiada prawa wyborcze do organów centralnych. Ta wyższa reprezentacja ich interesów Zgromadzenie Unii nie jest właściwym parlamentem ale raczej ciałem typu opiniotwórczego... Niemniej początek jest zrobiony, pewien określony kierunek wytknięty. Jest to nierozłącznie związane z coraz szerszą autonomią i usamodzielnianiem się zmierzający. Deklaracja wstępna konstytucji zawiera w tym względzie wyraźną obietnicę kiedy głosi, że ... „FRANCJA, wierna swej tradycyjnej misji zamierza udzielić ludom nad którymi podjęła się opieki swobody rządzenia sōbą i kierowania demokratycznie własnymi interesami”.

Wrocław w grudniu 1946 r.

REPUBLIKA FRANCUSKA

wolność, równość, braterstwo

Konstytucja Republiki Francuskiej

uchwalona przez konstytuujące Zgromadzenie Narodowe dnia 29 września 1946 roku, poddana do zatwierdzenia Ciału Wyborczemu Obywateli Francuskich w drodze referendum 15 października 1946 r.

Wstęp.

Nazajutrz po zwycięstwie odniesionym przez wolne narody nad ustrojami, które dążyły do zniewolenia i poniżenia osoby ludzkiej, Naród Francuski na nowo, głosi, że każda istota ludzka bez różnicy rasy, religii, czy wierzenia posiada uświęcone prawa nienaruszalne. Zatwierdza uroczyście prawa i wolności człowieka i obywatela uświęcone przez deklarację praw z roku 1789 i podstawowe zasady uznane przez ustawy Republiki. Poza tym ogłasza jako szczególnie potrzebne czasom obecnym następujące zasady polityczne, gospodarcze i społeczne. Ustawa zapewnia kobiecie we wszystkich dziedzinach równe prawa z mężczyzną. Każdy człowiek prześladowany z racji swych działań na rzecz wolności ma prawo azylu na ziemiach Republiki. Każdy ma obowiązek pracy i prawo otrzymania zatrudnienia. Nikt nie może być upośledzonym w swej pracy lub w swym zawodzie z racji swego pochodzenia, zapatrywań lub innych wierzeń. Każdy człowiek może bronić swych praw i swych interesów przez akcję syndykalną i przystąpić do syndykatu, który mu odpowiada. Prawo strajku znajduje swe granice w ramach ustaw, które go normują. Każdy pracownik bierze udział za pośrednictwem swoich delegatów w układaniu postanowień zbiorowych normujących warunki pracy jak

również w zawiadywaniu przedsiębiorstwa. Każdy majątek, każde przedsiębiorstwo, którego eksploatacja ma lub nabywa charakter służby publicznej narodowej lub monopolu faktycznego winna stać się własnością zbiorowości. Naród zapewnia jednostce i rodzinie warunki potrzebne dla ich rozwoju, gwarantuje wszystkim, szczególnie dziecku, matce i starym pracownikom opiekę nad zdrowiem, zabezpieczenie materialne, odpoczynek i rozrywki. Każdy człowiek, który z racji swego wieku, swego stanu fizycznego i umysłowego lub położenia materialnego jest niezdolny do pracy ma prawo otrzymywać od społeczeństwa środki umożliwiające mu egzystencję. Naród stwierdza solidarność i równość wszystkich Francuzów w stosunku do ciężarów spowodowanych klęskami narodowymi. Naród gwarantuje równy dostęp dziecku i dorosłemu do oświaty, do wyrobienia zawodowego i kulturalnego. Organizacja szkolnictwa publicznego, bezpłatnego i laickiego na wszystkich stopniach jest obowiązkiem państwa. Republika Francuska wierna swym tradycjom, stosuje się do publicznego prawa międzynarodowego. Nie rozpocznie żadnej wojny w celach zaborczych i nigdy nie użyje swych sił zagrażając wolności jakiegokolwiek narodu. Pod warunkiem wzajemności zgadza się Francja na ograniczenia suwerenności potrzebne do zorganizowania i do obrony pokoju. Francja stanowi z ludami zamorskimi Unię opartą na równości praw i obowiązków bez względu na różnice ras czy religii. Unia Francuska składa się z narodów i ludów, które łączą lub uzgadniają swe wysiłki i środki by rozwinąć swą własną cywilizację, powiększyć dobrobyt i zapewnić sobie bezpieczeństwo. Wierna swej tradycyjnej misji Francja zamierza udzielić ludom nad którymi podjęła się opieki swobody rządzenia sobą i kierowania demokratycznie własnymi interesami. Potępiając każdy system kolonizacyjny, oparty na przemocy, gwarantuje wszystkim równy dostęp do urzędów publicznych i korzystanie indywidualne lub zbiorowe z praw i wolności ogłoszonych i zatwierdzonych powyżej.

O INSTYTUCJACH REPUBLIKI.

Tytuł I.

O suwerenności.

Art. 1.

Francja jest niepodzielną Republiką laicką, demokratyczną i społeczną.

Art. 2.

Godłem państwowym jest trójkolorowy sztandar: niebiesko - biało - czerwony o trzech pasach poziomych równych rozmiarów.

Hymnem narodowym jest Marsylianka.

Hasłem Republiki jest: wolność, równość, braterstwo.

Jej zasadą jest rządzić narodem, dla narodu i przez naród.

Art. 3.

Suwerenność narodowa należy do Narodu Francuskiego.

Żaden odłam Narodu, ani żaden osobnik nie może sobie rościć praw do jej wykonywania.

Wykonuje ją Naród w zakresie spraw natury konstytucyjnej przez swoich przedstawicieli i przez referendum.

We wszystkich innych sprawach wykonuje ją przez swych posłów zasiadających w Zgromadzeniu Narodowym wybranych w głosowaniu powszechnym, równym, bezpośrednim i tajnym.

Art. 4.

Wyborcami są w warunkach ustawowo określonych wszyscy obywatele Francuzi pełnoletni obu płci, korzystający ze swych praw cywilnych i politycznych.

Tytuł II.

O Parlamencie.

Art. 5.

Parlament składa się ze Zgromadzenia Narodowego i z Rady Republiki

Art. 6.

Okres trwania kadencji każdej z Izb, sposób jej wyboru, warunki wybieralności, przepisy normujące wypadki niedopuszczalności wyborów oraz niepołączalności mandatów są określone ustawowo.

Jednakowoż obie Izby są wybierane na podstawie terytorialnej. Zgromadzenie Narodowe w głosowaniu powszechnym i bezpośrednim, Rada Republiki przez ciała komunalne i departamentalne w głosowaniu powszechnym, pośrednim, Rada Republiki jest odnawiana po połowie.

Nie mniej Zgromadzenie Narodowe może wybrać samo w głosowaniu proporcjonalnym radców, których liczba nie może przekroczyć $\frac{1}{6}$ całkowitej liczby członków Rady Republiki.

Liczba członków Rady Republiki nie może być mniejsza niż 250, ani przekraczać 320.

Art. 7.

Wojna nie może być wypowiedziana bez uchwały Zgromadzenia Narodowego po uprzednim wyrażeniu opinii przez Radę Republiki.

Art. 8.

Każda z dwóch Izb jest sędzią wybieralności swoich członków i prawomocności ich wyboru, tylko Izby mogą przyjąć ich rezygnację.

Art. 9.

Zgromadzenie Narodowe zbiera się z samego prawa na dorocznym posiedzeniu w drugi wtorek stycznia.

Przerwy między posiedzeniami w ciągu sesji, dłuższe niż 10 dni uważane są za przerwę sesji.

Rada Republiki obraduje w tym samym czasie co Zgromadzenie Narodowe.

Art. 10.

Posiedzenia obu Izb są publiczne, sprawozdania obrad *in extenso* jak również materiały parlamentarne są publikowane w *Journal officiel*.

Każda z dwóch Izb ma możność zebrania się na tajnym posiedzeniu.

Art. 11.

Każda z obu Izb przy otwarciu sesji wybiera corocznie swoje biuro w głosowaniu proporcjonalnym poszczególnych ugrupowań parlamentarnych.

W chwili gdy obie Izby łączą się dla wyboru prezydenta Republiki biurem ich jest biuro Zgromadzenia Narodowego.

Art. 12.

Gdy zgromadzenie Narodowe nie obraduje biuro jego może w związku z kontrolą czynności gabinetu zwołać parlament, musi to zrobić na żądanie $\frac{1}{3}$ posłów lub prezesa Rady Ministrów.

Art. 13.

Jedynie Zgromadzenie Narodowe ma prawo uchwalania ustaw. Nie może tego prawa przekazać nikomu.

Art. 14.

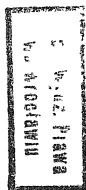
Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje prezesowi Rady Ministrów i członkom Parlamentu. Wnioski i projekty ustaw wnoszone przez członków Zgromadzenia Narodowego składa się w jego biurze. Projekty ustaw pochodzące od członków Rady Republiki są składane w biurze tejże i przekazywane bez dyskusji do biura Zgromadzenia Narodowego. Byłyby nieważne, gdyby pociągały za sobą zmniejszenie poborów lub zwiększenie wydatków.

Art. 15.

Zgromadzenie Narodowe bada wnioski i projekty ustaw przedłożone mu w komisjach, których liczbę ustala określając ich skład i kompetencje.

Art. 16.

Zgromadzenie Narodowe rozpatruje projekt budżetu. Ustawa budżetowa będzie zawierać jedynie postanowienia ściśle finansowe.

Ustawa specjalna unormuje sposób przedkładania budżetu

Art. 17.

Posłowie do Zgromadzenia Narodowego posiadają inicjatywę w kwestiach dotyczących wydatków.

Żaden projekt dążący do powiększenia przewidzianych wydatków lub do stworzenia nowych nie będzie mógł być przedstawiony w czasie dyskusji dotyczącej kredytów przewidzianych i dodatkowych.

Art. 18.

Zgromadzenie Narodowe ustala rachunki Narodu.

W tej czynności dopomaga mu izba obrachunkowa.

Zgromadzenie Narodowe może powierzyć izbie obrachunkowej prowadzenie dochodzeń i badań stojących w związku z uskutecznianiem poborów i wydatków publicznych lub z kwestią administracji skarbu.

Art. 19.

Amnestia może być udzielona tylko w drodze ustawodawczej.

Art. 20.

Rada Republiki bada celem udzielenia opinii wnioski i projekty ustaw na które głosowano w pierwszym czytaniu na Zgromadzeniu Narodowym.

Wyraża swe zdanie najpóźniej w dwa miesiące po przekazaniu projektu przez Zgromadzenie Narodowe. Jeżeli chodzi o ustawę budżetową, to w danym wypadku ten okres skraca się w sposób aby nie przekraczał czasu potrzebnego Zgromadzeniu Narodowemu dla rozważania projektu i głosowania. Gdy Zgromadzenie Narodowe zdecyduje przyjęcie postępowania skróconego Rada Republiki wyraża swą opinię w tym samym terminie co ten, który został przewidziany dla dyskusji przez Zgromadzenie Narodowe.

Terminy przewidziane w tym artykule ulegają zawieszeniu podczas przerw w trakcie sesji. Mogą one być przedłużane decyzją Zgromadzenia Narodowego.

Jeżeli opinia Rady Republiki jest zgodna względnie jeżeli nie została złożona w terminie przewidzianym w zdaniu poprzednim promulguje się ustawę w brzmieniu ustalonym przez Zgromadzenie Narodowe. Jeżeli opinia nie jest zgodna, Zgromadzenie Narodowe bada projekt ustawy w drugim czytaniu.

Decyduje w sposób definitywny i rostrzygający o zmianach proponowanych przez Radę Republiki przyjmując lub odrzucając je całe lub częściowo. W razie odrzucenia całkowitego lub częściowego tych zmian uchwalanie w drugim czytaniu ustawy dochodzi do skutku w głosowaniu jawnym absolutną większością członków Zgromadzenia Narodowego. A to kiedy głosowanie nad całością projektu zostało dokonane przez Radę Republiki w tych samych warunkach.

Art. 21.

Żaden członek parlamentu nie może być ścigany, poszukiwany, aresztowany, zatrzymany lub sądzony z racji zapatrywań lub sposobu głosowania, przeprowadzonego przez niego przy wykonywaniu funkcji urzędowych.

Art. 22.

Żaden członek parlamentu nie może w czasie trwania swego mandatu być ściganym lub pozbawionym wolności czyto w drodze postępowania karnego czy dyscyplinarnego jak tylko za zgodą Izby, do której należy. Wyjąwszy wypadek przychwywania na gorącym uczynku. Uwięzienie lub ściganie członka parlamentu jest zawieszane jeżeli Izba, której jest członkiem zażąda tego.

Art. 23.

Członkowie Parlamentu otrzymują diety odpowiadające wysokością ustalonemu stopniowi uposażenia jednej z grup funkcjonariuszów publicznych.

Art. 24.

Nikt nie może należeć równocześnie do Zgromadzenia Narodowego i Rady Republiki.

Członkowie Parlamentu nie mogą należeć ani do Rady Gospodarczej ani do Zgromadzenia Unii Francuskiej.

Tytuł III.

O Radzie Gospodarczej

Art. 25.

Rada gospodarcza, której statut jest normowany ustawowo rozpatruje i opiniuje wnioski i projekty wchodzące w zakres jej kompetencji. Projekty te są jej przedkładane przez Zgromadzenie Narodowe nim zostaną przez nie przedyskutowane.

Radą Ministrów posiada prawo zasięgnięcia opinii Rady Gospodarczej. Musi to uczynić w związku z układaniem gospodarczego planu narodowego, który ma za zadanie całkowite wykorzystanie sił ludzkich i racjonalne zużytkowanie źródeł materialnych.

Tytuł IV.

Traktaty Dyplomatyczne.

Art. 26.

Traktaty Dyplomatyczne prawidłowo ratyfikowane i ogłoszone mają moc ustawy nawet wtedy, gdyby się sprzeciwiały wewnętrznemu ustawodawstwu francuskiemu, ażeby się stały obowiązującymi nie potrzeba innych wymogów prawnych jak te, które były konieczne przy ich ratyfikacji.

Art. 27.

Traktaty mające związek z organizacją międzynarodową, traktaty pokojowe, handlowe, traktaty które obciążają państwo pod względem finansowym, te które się odnoszą do stanu osób i do praw własności francuzów za granicą, te które wprowadzają jakąś zmianę w obręb wewnętrznego ustawodawstwa francuskiego jak również i te których następ-

stwem jest cesja, zamiana względnie przybytek jakiegoś terytorium stają się definitywnymi dopiero po ich ratyfikacji ustawowej.

Żadne cesje, żadne zamiany, żadne przybytki terytorialne nie są ważne bez zgody ludów zainteresowanych.

Art. 28.

Traktaty dyplomatyczne prawidłowo ratyfikowane i ogłoszone górują nad ustawami wewnętrznymi a zawarte w nich postanowienia nie mogą być usuwane czy zawieszane jak tylko wskutek wypowiedzenia prawidłowo ratyfikowanego w drodze dyplomatycznej. Gdy chodzi o jeden z traktatów, o których mowa jest w art. 27 wypowiedzenie z wyjątkiem jedynie traktatów handlowych musi być autoryzowane przez Zgromadzenie Narodowe.

Tytuł V.

O Prezydencie Republiki.

Art. 29.

Prezydenta Republiki wybiera parlament.

Wybrany zostaje na przeciąg lat 7-miu. Wybór może być powtórzony tylko raz jeden.

Art. 50.

Prezydent Republiki mianuje na posiedzeniu Rady Ministrów Radców Stanu, Wielkiego Kanclerza Kapituły Legii Honorowej, ambasadorów i posłów nadzwyczajnych, członków Wyższej Rady i Komitetu Obrony Narodowej, Rektorów Uniwersytetów, prefektów, kierowników Urzędów Centralnych, Generalów, przedstawicieli Rządu w krajach zamorskich.

Art. 31.

Prezydent Republiki winien być informowany o pertraktacjach międzynarodowych. Podpisuje i ratyfikuje traktaty.

Prezydent Republiki wysyła ambasadorów i posłów nadzwyczajnych do państw obcych, ambasadorowie i posłowie nadzwyczajni zagraniczni są przyjmowani przez niego.

Art. 52.

Prezydent Republiki przewodniczy Radzie Ministrów. On ustala i przechowuje oficjalne protokoły obrad.

Art. 53.

Prezydent Republiki przewodniczy w tych samych warunkach Wyższej Radzie i Komitetowi Obrony Narodowej, i jest najwyższym zwierzchnikiem armii.

Art. 54.

Prezydent Republiki przewodniczy Wysokiej Radzie Sądownictwa.

Art. 55.

Prezydentowi Republiki przysługuje prawo łaski w Wysokiej Radzie Sądownictwa.

Art. 56.

Prezydent Republiki promulguje ustawy w ciągu dziesięciu dni po wręczeniu Rządowi ustawy ostatecznie uchwalonej. Ten termin jest ograniczony do pięciu dni o ile Zgromadzenie Narodowe uchwaliło postępowanie skrócone. W terminie określonym dla promulgacji Prezydent Republiki może w uzasadnionym orędziu żądać ponownego rozpatrzenia projektu przez obie izby, które nie może mu być odmówione.

W razie kiedy Prezydent nie promulgował ustawy w terminie wyznaczonym przez niniejszą konstytucję dokonuje tego prezydent Zgromadzenia Narodowego.

Art. 57.

Prezydent Republiki porozumiewa się z parlamentem za pośrednictwem orędzi skierowanych do Zgromadzenia Narodowego.

Art. 58.

Każdy akt prezydenta Republiki musi być kontrasygnowany przez Prezesa Rady Ministrów i przez jednego z ministrów.

Art. 59.

Najwyżej 50 a najmniej 15 dni przed wygaśnięciem mandatu prezydenta Republiki parlament przystępuje do wyboru nowego prezydenta.

Art. 40.

Gdy w związku z wypełnieniem poprzedniego artykułu wybór ma mieć miejsce w okresie w którym Zgromadzenie Narodowe jest rozwiązane, na podstawie art. 51 okres urzędowania prezydenta Republiki zostaje przedłużony do chwili wyboru nowego prezydenta. Parlament przystępuje do wyboru nowego prezydenta w 10 dni po wyborach Zgromadzenia Narodowego.

W tym wypadku mianowanie prezesa Rady Ministrów ma miejsce w 15 dniach po wyborze nowego prezydenta Republiki.

Art. 41.

W razie przeszkody stwierdzonej uchwałą parlamentu, w razie opróżnienia urzędu prezydenta Republiki na skutek śmierci, zrzeczenia się lub innej przyczyny prezydent Zgromadzenia Narodowego zarządza czasową przerwę w czynnościach prezydenta Republiki, zastępuje go wówczas w jego funkcjach vice - prezydent.

Nowy prezydent Republiki ma być wybrany w ciągu dni 10 - ciu wyjąwszy wypadek przewidziany w poprzednim artykule.

Art. 42.

Prezydent Republiki jest odpowiedzialny tylko w wypadku zdrady głównej.

Może on być pociągnięty do odpowiedzialności przez Zgromadzenie Narodowe i postawiony przed Wysoki Trybunał Sprawiedliwości w warunkach przewidzianych w art. 57.

Art. 45.

Urząd prezydenta Republiki nie jest łączalny z żadną inną funkcją publiczną.

Art. 44.

Członkowie rodzin, które panowały we Francji są niewybieralni na stanowisko prezydenta Republiki.

Tytuł VI.

O Radzie Ministrów.

Art. 45.

Przy rozpoczęciu każdej nowej kadencji parlamentarnej prezydent Republiki po odbyciu zwyczajowych narad wstępnych desygnuje prezesa Rady Ministrów.

Ten przedkłada Zgromadzeniu Narodowemu program polityki gabinetu, który ma zamiar powołać.

Prezes Rady Ministrów i ministrowie nie mogą być mianowani nim prezesowi Rady Ministrów nie zostanie wyrażone zaufanie Zgromadzenia w głosowaniu jawnym bezwzględną większością głosów poselskich, wyjąwszy wypadek siły wyższej uniemożliwiającej zwołanie Zgromadzenia Narodowego.

To samo obowiązuje w ciągu kadencji w wypadku opróżnienia się urzędu na skutek śmierci, zrzeczenia się lub innej jakiegó przyczyny, za wyjątkiem jedynie okoliczności przewidzianej w art. 52 poniżej.

Żadne przesilenie gabinetu zachodzące w terminie 15-dniowym od mianowania ministrów nie pociąga za sobą zastosowania art. 51.

Art. 46.

Prezes Rady Ministrów i ministrowie przez niego wskazani są mianowani dekretem prezydenta Republiki.

Art. 47.

Prezes Rady Ministrów czuwa nad wykonaniem ustaw.

Obsadza wszystkie Urzędy cywilne i wojskowe za wyjątkiem tych, o których mówią art. 50, 46 i 84.

Prezes Rady Ministrów zapewnia kicrownictwo siłom zbrojnym i koordynuje uruchomienie obrony narodowej.

Akty urzędowe prezesa Rady Ministrów przewidziane w niniejszym artykule są kontrasygnowane przez właściwych ministrów.

Art. 48.

Ministrowie są solidarnie odpowiedzialni przed Zgromadzeniem Narodowym za kierunek polityki gabinetu a poza tym indywidualnie każdy w swoim zakresie.

Nie odpowiadają oni przed Radą Republiki.

Art. 49.

Kwestia zaufania może być postawiona po odpowiedniej naradzie Rady Ministrów tylko przez prezesa Rady Ministrów.

Uchwała dotycząca kwestii zaufania może być powzięta tylko w dniu wolnym po uprzednim przedstawieniu jej Zgromadzeniu. Dochodzi do skutku w głosowaniu jawnym.

Zaufanie może być odmówione gabinetowi tylko bezwzględną większością głosów.

Odmowa pociąga za sobą zbiorowe ustąpienie gabinetu.

Art. 50.

Uchwalenie przez Zgromadzenie Narodowe votum nieufności pociąga za sobą ustąpienie całego gabinetu.

Uchwała taka może dojść do skutku tylko w dniu wolnym po uprzednim złożeniu wniosku w tej sprawie w drodze głosowania jawnego.

Votum nieufności może być uchwalone tylko bezwzględną większością głosów posłów Zgromadzenia.

Art. 51.

Jeżeli w ciągu tego samego 18 - cie miesięcy trwającego okresu mają miejsce dwa przesilenia gabinetowe a to w warunkach przewidzianych w art. 49 i 50, rozwiązanie Zgromadzenia Narodowego będzie mogło być zadecydowane przez Radę Ministrów po zasięgnięciu opinii prezydenta Zgromadzenia. Rozwiązanie zgodnie z tą decyzją dochodzi do skutku w drodze dekretu prezydenta Republiki.

Postanowienia zawarte w zdaniu poprzednim stają się wykonalnymi po upływie pierwszych osiemnastu miesięcy kadencji ustawodawczej.

Art. 52.

W wypadku rozwiązania, gabinet, za wyjątkiem prezesa Rady Ministrów i ministra spraw wewnętrznych, celem załatwiania spraw bieżących, sprawuje swe funkcje nadal.

Prezydent Republiki desygnuje prezydenta Zgromadzenia Narodowego jako prezesa Rady Ministrów, ten ostatni desygnuje nowego ministra spraw wewnętrznych po uzyskaniu zgody biura Zgromadzenia Narodowego. Poza tym desygnuje na ministrów członków ugrupowań parlamentarnych, nie reprezentowanych w rządzie.

Wybory powszechne mają miejsce najmniej dwadzieścia a najwyżej 50 dni po rozwiązaniu.

Art. 53.

Ministrowie mają dostęp do obu izb parlamentu jak również ich Komisji. Winni być wysłuchani gdy tego żądają.

Mogą desygnować dekretami komisarzy asystujących im w dyskusjach przed izbami.

Art. 54.

Prezes Rady Ministrów może delegować swą władzę jednemu z ministrów.

Art. 55.

W razie opróżnienia urzędu na skutek śmierci lub z innej jakiegóż przyczyny, Rada Ministrów powierza jednemu ze swoich członków wykonywanie czasowo funkcji Prezesa Rady Ministrów.

Tytuł VII.

O odpowiedzialności karniej ministrów.

Art. 56.

Ministrowie są karnie odpowiedzialni za przestępstwa i nadużycia popełnione w czasie sprawowanych przez nich funkcji.

Art. 57.

W stan oskarżenia mogą być postawieni ministrowie przez Zgromadzenie Narodowe i odesłani przez nie przed forum Wysokiego Trybunału Sprawiedliwości.

Uchwała Zgromadzenia Narodowego dochodzi do skutku w głosowaniu tajnym i bezwzględną większością członków Zgromadzenia, za wyjątkiem jedynie tych, którzy zostali powołani do wzięcia udziału w ściganiu, śledztwie lub sądzeniu.

Art. 58.

Wysoki Trybunał Sprawiedliwości wybierany jest przez Zgromadzenie Narodowe na początku każdego okresu ustawodawczego.

Art. 59.

Organizacja Wysokiego Trybunału Sprawiedliwości jak również postępowanie przed nim obowiązujące, unormowane jest specjalną ustawą.

Tytuł VIII.

O UNII FRANCUSKIEJ.

Sekcja I.

Zasady.

Art. 60.

Unia Francuska składa się: z jednej strony z Republiki Francuskiej w skład której wchodzi Metropolia Francuska jak również departamenta i terytoria zamorskie, z drugiej strony z terytoriów i państw stowarzyszonych.

Art. 61.

Stanowisko każdego z państw stowarzyszonych w Unii Francuskiej ma swoje źródło w akcie określającym jego stosunek do Francji.

Art. 62.

Członkowie Unii wszelkimi stojącymi im do dyspozycji środkami chronią całości Unii. Rząd Republiki koordynuje te środki i kieruje polityką w ten sposób, aby przygotować i umocnić tę ochronę.

Sekcja II.

Organizacja.

Art. 63.

Centralnymi organami Unii Francuskiej są: prezydentura, wysoka rada, i zgromadzenie.

Art. 64.

Prezydent Republiki Francuskiej jest prezydentem Unii Francuskiej, będąc stałym wyrazicielem jej interesów.

Art. 65.

Wysoka Rada Unii Francuskiej stojąca pod przewodnictwem prezydenta Unii składa się z delegacji Rządu Francuskiego i z przedstawicielstwa, które każde z państw stowarzyszonych ma prawo desygnować przy prezydencie Unii.

Zadaniem jej jest wspierać rząd w kierowaniu ogólnym Unii.

Art. 66.

Zgromadzenie Unii Francuskiej składa się w połowie z członków reprezentujących metropolię francuską, w połowie zaś z członków reprezentujących departamenta i kraje zamorskie i państwa stowarzyszone.

Ustawa specjalna określi stosunek w jakim będą mogły być reprezentowane poszczególne grupy ludności.

Art. 67.

Członkowie Zgromadzenia Unii pochodzący z departamentów i terytoriów zamorskich, są wybierani przez zgromadzenia terytorialne. Gdy chodzi o francuską metropolię to są oni wybierani w dwóch trzecich przez członków Zgromadzenia Narodowego, przedstawiających metropolię i w jednej trzeciej przez członków Rady Republiki przedstawiających metropolię.

Art. 68.

Państwa stowarzyszone mogą desygnować delegatów do Zgromadzenia Unii w granicach i warunkach ustanowionych przez ustawę i przez wewnętrzną decyzję każdego z państw.

Art. 69.

Prezydent Unii Francuskiej zwołuje zgromadzenie Unii Francuskiej i zamyka sesję tego zgromadzenia. Musi je zwołać na żądanie połowy członków zgromadzenia Unii Francuskiej.

Zgromadzenie Unii Francuskiej nie może obradować w przerwach między sesjami parlamentu.

Art. 70.

Zasady artykułów 8, 10, 21, 22 i 23 stosuje się do zgromadzenia Unii Francuskiej w tych samych warunkach w jakich się je stosuje do Rady Republiki.

Art. 71.

Zgromadzenie Unii zapoznaje się z wnioskami i projektami przedkładanymi mu w celu zasięgnięcia opinii przez Zgromadzenie Narodowe, przez rząd Republiki Francuskiej lub przez rady państw stowarzyszonych.

Zgromadzenie jest upoważnione wyrazić swą opinię o propozycjach, rezolucji przedłożonych mu przez jednego z członków i jeżeli weźmie je pod uwagę, polecić swemu biuru przekazania ich Zgromadzeniu Narodowemu. Może występować z propozycjami do rządu francuskiego i do Wysokiej Rady Unii Francuskiej.

Aby mogły być podjęte propozycje rezolucji wskazane w art. poprzednich, winny mieć związek z prawodawstwem odnoszącym się do terytoriów zamorskich.

Art. 72.

W krajach zamorskich władza prawodawcza należy do parlamentu odnośnie do spraw dotyczących prawodawstwa karnego, systemu swobód publicznych i organizacji politycznej i administracyjnej.

We wszystkich innych sprawach ustawy francuskie nie są stosowane w krajach zamorskich za wyjątkiem jedynie tych, co do których zostało tak postanowione na podstawie wyraźnego zarządzenia albo których moc obowiązująca została rozszerzona dekretem na terytoria zamorskie po zasięgnięciu opinii Zgromadzenia Unii.

Pozatym w drodze odchylenia od art. 15 dyspozycje specjalne jakiegoś terytorium dotyczące będą mogły być wydane przez prezydenta Republiki na posiedzeniu Rady Ministrów na podstawie opinii uprzedniej Zgromadzenia Unii.

Sekcja III.

O departamentach i terytoriach zamorskich.

Art. 75.

Ustrój prawny departamentów zamorskich jest ten sam co departamentów metropolii, pominąwszy to, co jako wyjątkowe zostało określone specjalną ustawą.

Art. 74.

Kraje zamorskie są obdarzone specjalnym statutem uwzględniającym ich interesa własne wyodrębnione z całości interesów Republiki.

Ten statut i organizacja wewnętrzna każdego zamorskiego kraju lub każdej grupy krajów są ustalone ustawowo, po wysłuchaniu opinii Zgromadzenia Unii Francuskiej i zasięgnięciu zdania zgromadzeń terytorialnych.

Art. 75.

Statuty poszczególne członków Republiki i Unii Francuskiej mogą podlegać ewolucji.

Zmiany statutów i przejścia ich z jednej kategorii do drugiej w ramach ustalonych przez art. 60 mogą być jedynie wynikiem ustawy uchwalonej przez parlament po zasięgnięciu zdania zgromadzeń terytorialnych i zgromadzenia Unii

Art. 76.

Przedstawiciel rządu w każdym Kraju lub grupie krajów jest dzierżycielem władzy Republiki, jest on szefem administracji w danym kraju.

Za swe akty urzędowe odpowiada on przed rządem.

Art. 77.

W każdym kraju ustanowione jest zgromadzenie pochodzące z wyborów.

System wyborczy, skład i kompetencja tego zgromadzenia ustalonymi są ustawowo.

Art. 78.

W grupach krajów administracja wspólnych interesów powierzona jest zgromadzeniu złożonemu z członków wybieranych przez poszczególne zgromadzenia terytorialne.

Skład jego i kompetencje ustalone są ustawowo.

Art. 79.

Kraje zamorskie wybierają przedstawicieli do zgromadzenia narodowego i do rady republiki w warunkach ustalonych ustawowo.

Art. 80.

Wszyscy mieszkańcy krajów zamorskich mają prawo obywatelstwa na tej samej zasadzie co rodowici Francuzi z metropolii lub z krajów zamorskich. Specjalne ustawy określają warunki w jakich spełniać będą swe prawa obywatelskie.

Art. 81.

Wszystkie osoby narodowości francuskiej i osoby zamieszkujące Unię Francuską mają prawo do obywatelstwa Unii Francuskiej, które daje im możność korzystania z praw i wolności zagwarantowanych we wstępie niniejszej konstytucji.

Art. 82.

Obywatele nieposiadający cywilnego stanu francuskiego, zatrzymują stan własny póki się go nie zrzekną.

Ten stan nie może w żadnym wypadku być powodem odmowy lub ograniczenia praw wolnościowych związanych z posiadaniem obywatelstwa francuskiego.

T y t u ł IX.

O Wysokiej Radzie Sądownictwa.

Art. 83.

Wysoka Rada Sądownictwa składa się z 14 - stu członków.

Prezydent Republiki — przewodniczący.

Stróż pieczęci — minister sprawiedliwości. zastępca przewodniczącego.

6 osób wybranych na sześć lat przez Zgromadzenie Narodowe większością $\frac{2}{3}$ głosów z poza grona członków, sześciu zastępców wybranych w ten sam sposób.

6 osób wyznaczonych jak następuje:

4 sędziów wybranych na sześć lat przedstawiających każdy odrębną kategorię sądownictwa w warunkach określonych ustawowo i 4 - ch ich zastępców wybranych w tych samych warunkach.

2 - ch członków wyznaczonych na sześć lat przez prezydenta Republiki z poza grona parlamentu i sądownictwa, lecz z łona zawodów prawniczych, dwóch zastępców wyznaczonych w ten sam sposób.

Decyzje Wysokiej Rady Sądownictwa zapadają większością głosów. W razie równości głosów, rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 84.

Prezydent Republiki mianuje sędziów na propozycję Wysokiej Rady Sądownictwa z wyjątkiem tych, którzy wchodzi w skład prokuratury.

Wysoka Rada Sądownictwa czuwa zgodnie z ustawą nad należytą dyscypliną tych sędziów, ich niezależnością i nad stroną administracyjną trybunałów sądowych.

Sędziowie zwyczajni są nienaruszalni.

Tytuł X.

O wspólnotach terytorialnych.

Art. 85.

Republika Francuska jedna i niepodzielna uznaje istnienie wspólnot terytorialnych.

Tymi wspólnotami są gminy i departamenta oraz terytoria zamorskie.

Art. 86.

Ogólne ramy, rozmiar, ewentualne przegrupowania i organizacja gmin i departamentów oraz terytoriów zamorskich są ustawowo ustalone.

Art. 87.

Wspólnoty terytorialne zarządzają swobodnie swymi sprawami za pośrednictwem rad wybranych w głosowaniu powszechnym.

Wykonanie postanowień rad jest zapewnione przez ich mera albo prezydenta.

Art. 88.

Koordinacja działań funkcjonariuszy państwowych, przedstawicielstwo interesów narodowych i kontrola administracyjna wspólnot terytorialnych zabezpieczone są w ramach departamentu przez delegatów rządu desygnowanych w radzie ministrów.

Art. 89.

Ustawy specjalne będą mogły rozszerzyć zakres swobód departamentalnych i municypalnych. Będą one mogły przewidzieć dla niektórych dużych miast odmienny sposób funkcjonowania i odmienną strukturę różniącą się od struktury małych gmin i zastosować specjalne zarządzenia dla poszczególnych departamentów. One określą warunki wykonania art. 85 do 88. Ustawy określą również warunki w jakich funkcjonować będą gałęzie lokalne administracji centralnej, celem zbliżenia administracji do administrowanych.

Tytuł XI.

O rewizji konstytucji.

Art. 90.

Rewizja odbywa się w następujący sposób:

Rewizja winna być postanowiona w drodze rezolucji przyjętej absolutną większością przez członków składających Zgromadzenie Narodowe.

Rezolucja określa przedmiot rewizji.

Winna być ona poddana w terminie najmniej trzymiesięcznym drugiemu czytaniu, do którego przystępuje się w tych samych warunkach jak do pierwszego chyba, że

Rada Republiki zawiadomiona przez Zgromadzenie Narodowe przyjęła absolutną większością tą samą rezolucję.

Po tym drugim czytaniu zgromadzenie narodowe opracowuje projekt ustawy zawierającej rewizję konstytucji. Projekt ten winien być przedłożony parlamentowi i uchwalony w postępowaniu przewidzianym dla ustaw zwykłych i takążę większością.

Winien on być przedłożony pod referendum ludowe wyjąwszy wypadek przyjęcia go w drugim czytaniu przez Zgromadzenie Narodowe większością dwóch, trzecich lub większością trzech piątych przez każde z dwóch zgromadzeń z osobna.

W osiem dni po jego przyjęciu promulguje projekt prezydent Republiki jako ustawę konstytucyjną.

Żadna rewizja konstytucyjna godząca w istnienie Rady Republiki nie będzie mogła dojść do skutku bez zgody tejsze Rady lub bez zastosowania procedury referendum.

Art. 91.

Komitetowi konstytucyjnemu przewodniczy prezydent republiki.

W skład jego wchodzi prezydent zgromadzenia narodowego, prezydent rady republiki, siedmiu członków wybranych przez Zgromadzenie Narodowe na początku każdej sesji w głosowaniu proporcjonalnym ugrupowań i wybranych z poza grona swych członków, trzech członków wybranych w tych samych warunkach przez Radę Republiki.

Komitet konstytucyjny bada, czy ustawy uchwalone przez Zgromadzenie Narodowe stanowią rewizję konstytucji.

Art. 92.

W terminie przeznaczonym dla promulgacji ustaw, komitet otrzymuje łączny wniosek pochodzący od prezydenta republiki i od prezydenta Rady Republiki, rada uchwała go absolutną większością składających ją członków.

Komitet bada ustawę i usiłuje nawiązać porozumienie pomiędzy Zgromadzeniem Narodowym a Radą Republiki

i o ile tego nie osiągnie, wydaje decyzję w piątym dniu po zwołaniu. Ten termin skraca się do dwóch dni w wypadkach nagłej konieczności.

W zakres kompetencji komitetu wchodzi decyzja dotycząca jedynie kwestii ewentualnej rewizji postanowień tytułów pierwszego do dziesiątego niniejszej konstytucji.

Art. 95.

Ustawa, która według opinii komitetu stanowi rewizję konstytucji, winna być odesłana do Zgromadzenia Narodowego, celem ponownego rozpatrzenia.

O ile parlament utrzymuje pierwszą swą uchwałę, ustawa może być promulgowana jedynie w wypadku, o ile nastąpiła rewizja konstytucji na zasadach przewidzianych w art. 90.

Jeżeli ustawa uważana jest za odpowiadającą postanowieniom tytułów I. do X. niniejszej konstytucji winna być promulgowana w terminie przewidzianym w art. 36, do którego dodaje się okres przerw przewidzianych powyżej w art. 92.

Art. 94.

W wypadku okupacji całości lub części terytorium metropolii przez obce siły zbrojne, żadna procedura rewizyjna nie może być wszczęta ani przeprowadzona.

Art. 95.

Ustrój republikański rządu nie może stać się przedmiotem wniosku rewizyjnego.

SPIS RZECZY:

Przedmowa	
Konstytucja	
a) Wstęp	
b) O Instytucjach republiki	
c) O Parlamencie	
d) O Radzie Gospodarczej	
e) Traktaty dyplomatyczne	
f) O Prezydencie Republiki	
g) O Radzie Ministrów	
h) O odpowiedzialności karnej ministrów	
i) O Unii francuskiej	
j) O wysokiej radzie sądownictwa	
k) O wspólnotach terytorialnych	
l) O rewizji konstytucji	

„Księgarnia Akademicka”

Wrocław

H. Pobożnego 9 — (wejście z ul. J. Niemcewicza)

p o l e c a :

Dr. A. Mysielski :

Historia filozofii prawa

Zeszyt 1: cena 60.— zł

Zeszyt 2: cena 100.— zł

Zeszyt 3: w druku

Posiada w dużym wyborze

Wydawnictwa z zakresu prawa:

cywilnego,

karnego,

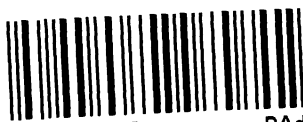
handlowego,

administracyjnego

rzymskiego,

międzynarodowego i politycznego,

historii i filozofii prawa.

1180031079

PAd

Podręczniki i lektury

dla szkół gimnazjalnych, licealnych.

Skrypty akademickie.

7/7/00

Went down to the
river to see the
waterfalls

and saw some
very nice
scenery

Very nice
scenery